

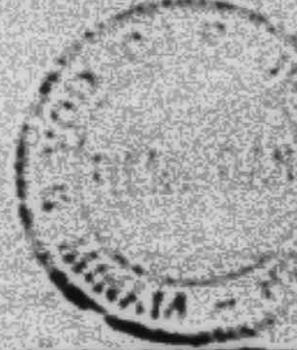
NGÀY 21 THÁNG 10 NĂM MÃU THÌN

LE DIRECT - GERANT.

LÂM THỦ SỐ 136 — MÃI SAO, 03.05

NGÀY 111 TÙ 3 DECEMBRE 1920

Depot legal

HOTEL

LÂM THỦ SỐ 136 — MÃI SAO, 03.05

DEPT OF LEGAL
IN INDochina
N 9786

GIÁ BẢN	
DÔNG-FRANC	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm: 1.000	1.500
Mỗi tháng: 2.00	2.50
Mỗi tháng: 1.00	2.00

Mỗi bản phải trả tiền trước.
Thứ và mua sau giờ 10h 12h 14h

ĐỊNH-PHIEN. Ai đăng quảng cáo
việc riêng của, thường nghĩ trước.

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

CỔ-SHIUM MINH-CHIUM

HOTEL - THÔC - KHẨU

Trần - 17

TRẦN-DINH-PHIEN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

SÁO QUÁN
Đường Béng-Ba, Thủ

Thị trấn Thủ Đức

Giấy phép: TIẾNG-DÂN - Thủ

SỰ BIỂN TRONG BỜI CÓ PHÒNG NHANH HẾT ĐƯỢC KHÔNG?

Loài người là một vật cạnh tranh mà nguyên cát có cạnh tranh là gốc lỵ cuộc sinh hoạt mà sinh ra, vì lẽ đó nên phàm cát đều giã mà phòng hơi đến sự sinh hoạt thì buộc loài người phải tìm cách mà ngăn ngừa, sự biến càng ngày càng nhiều, thì cách ngăn ngừa càng ngày càng thêm mới, mà cuộc sinh hoạt cùng một ngày một tiến lên, tuy ngày nay chưa biết trước được cái cuộc sinh hoạt của loài người còn trái bao nhiêu ngày giờ, năm tháng mà đến ngày viễn man, song xét trong bộ lịch-sử « cạnh tranh sinh tồn » của loài người, thì ta cũng có thể nói rằng: công nô việc kia, tóm lại một câu là « Phòng sự biến trong cuộc sinh-tồn » mà thôi vậy.

Nay ta nghe lại mà xem cuộc đã qua thì ta thấy rõ những sự biến-có phòng hơi đến sự sinh hoạt của loài người mà nhất định phải phòng nhau luôn luôn mới sống còn được, có ba cái to nhất:

Một là thiên tai. — Mưa to gió lớn, nước lụt lũa hổn, đất khi không mà sụt làm hầm sâu, biến tự nhiên mà bồi làm gò núi, giá dã lạnh nóng đổi thay, tuyết tan giá đóng, cái tai biến phi thường đó, mỗi ngày một thấy, nếu không có nhà bến cửa kin, quan bện áo mang, cũng những dã ngãn trước ngã sau, thì cái giông đầu den máu đỏ, da mồng thịt mềm sao mà sống được? Phòng về thiên tai ấy là một.

Hai là vật hại. — Trên rừng thi nào bùm nào sói, dưới nước thi cù kinh cá ngọc, lợn thèm những độc-xá ác-diều, cùng các loài côn trùng, nếu không có cung tên giáo-mác, thành động hào ngã, thi loài hai chồn lượt thượt này, sao mà tránh cái nạn làm mồi ngon cho những loài độc ác đó? Phòng về vật hại ấy là hai.

Đến là phương diện đó, cạnh tranh có dữ dội thật, song lấy trí khôn cùng cái sức hợp quần của loài người, mưa nó chước kia, trước truyền sau nối, lần lần cũng chiếm được phần ưu thắng; tuy hiện ngày nay, cái sự phòng nhau đó, cũng còn phải cần cho viễn man hơn trước, song xét trong bộ sử lâm-hoa mà nói, thi con người ở trong trời đất, không khác gì mây tro bụi, so với trời đất, không nhằm vào đâu, và lại bay không bằng loài chim, lần không bằng loài cá, chạy không bằng loài thú, chui

núp không bằng loài trùng, thế mà chỉ một khối óc cùng hai bàn tay, thi cái thủ-doạn duỗi rồng cởi cọp, vần đất xây trời, làm cho bắc tạo kia phải xuôi cát dỗ qui báu bi tảng, dẽ cung cho mình dùng, mà loài vật kia cũng tốn minh làm ông chủ tè trong vũ trụ, mà phải phục thuộc dưới quyền lực. Thiên tai vật-hại, cũng ghê gớm cho cái sức phòng nhau của loài người mà thu hẹp cái phạm-vi dần dần, ấy hai đều dở, ngày nay có lẽ ai cũng trông thấy cái hiệu quả như thế.

Duy có đều biến thứ ba này, thi so với thiên tai vật-hại trước, xem như bình thường không có cái gì đáng kinh hãi, mà kỹ thục thi cách phòng nhau khó đến xấp muôn xấp ngàn, mà không biết ngày nào là ngày chiếm được ưu thắng. Điều ấy là gì, tôi xin trình trọng mà thưa rằng: Nhau hại cho loài người, loài người mà phòng nhau với loài người.

Cách phòng nhau này thi đầu từ thời đại du-mục tú-trường, rồi dần dần đến quí-lộc, quân-chủ, khiên dien cho đến thời đại nhau-quyền ngày nay, mưu thân chước qui, trâm dạng ngàn hình, song nay chưa tan sòng kia dã dãy, trên mặt địa cầu này, không khác gì cung cho loài người một cái sân khấu, hàng ngày diễn ra trò mới mà không biết khi nào thôi. Tức cho rằng nhau-hoa là lom cát bô lịch-sử, cạnh-tranh của loài người, cũng là lời rất đúng vậy.

Việc xa không kể, nay ta chỉ xét từ thế kỷ 18 khoa học triết học phát minh đến nay, máy bay tàu lặn, khi điện sạc hơi, cho đến vệ sinh phòng-hệ, cái cách phòng nhau của loài người một ngày một tân tui, gần như thiên tai vật hại, không còn lầm sự ngăn trở trên con đường lán bộ nữa, duy còn có cái biến « nhau-hoa » thi đón đường này nó tràn vào ngã nô, ngãn phía trước nó chen vào cửa sau. Xem về cuộc di vãng thi gióng dã phòng nhau được nhiều, mà trong lời cuộc tương lai thi cái sự biến đó nó còn là nút mà chư bay ra, không biết thiên vận nào mà kẽ. Kia ta thử xem: cái sóng quan quyền chưa lan thi ngon triều dế-quốc dã tràn đến, luồng gió qui-lộc chư dại, thi nước lụt từ-bản dã ngập lên, cho đến chánh-lri quan buôn, ngoái giao qui-quai, công lý riêng

VĂN-VĂN TẠP-THOẠI

Gởi bạn

Son sét lòng ai để đổi thay!
Thương ai ta nhớ suốt đêm ngày.
Nhớ khói ngoan cảnh trên cõi cát.
Nhớ lùi đám tam dưới bóng cây.
Nhớ buồn hoàng hôn bắn thê sẹ.
Nhớ ngày tan hợp giải niềm láy.
Mấy em tâm huyết ta còn nhỏ.
Nhớ lời bao nhiêu ruột lại đây!

Bài thứ hai Tòa kiêm-duyet bỏ
Thanh-Tùng

Dáng erdi (Sắp lục ngũ)

Trong nhà chưa rõ ngã đã hay,
Che miệng người ta đã khó thay.
Công việc mưu ri voi không một xão.
Lời danh bắt cả cả hai tay.
Éch nâm đáy giêng chê trời nhỏ.
Gá cát lồng dzái vẫn cối xay.
Cho biết-chay nhà lôi mắt chuột.
Xin đứng lờ một lầm hai.

Hà-Ngan

CUỘC CỘNG THÀI ĐÔNG-FRANC

(Xã số kỳ 27)

Số 38.604 tráng	10.000\$
Số 120.126 tráng	1.000\$
12 số sau này tráng	500\$
90.109	52.030
99.380	12.507
69.769	75.850
91.725	77.310
	101.285

Cùng bạn gởi bài

Lâu nay tiếp, được những bài tán dương chánh-lịch-mỹ « Đức phu mâu » dân, báo báo vẫn sẵn lòng dâng lên báo chương, song khôn vi những bài đó rành là nói rõ ràng mà không có sự thực; (như nói: Thanh-lit kông phiền nhiễu, xúi doan công binh, cung siêng việc quan, biết thương dân, v.v. mà không nói rõ làm việc gì, ngày tháng nào, cung chứng cứ thanh-lit và công binh là thế nào nên không thể dâng được. Vày xin trả lời chung một tiếng như sau này :

Bản báo dã gọi là Tiếng-dân, thi việc gì mà chân chính lich-tai cho dân, bát ký phuong-dien nào, cũng vui lòng dâng chép, mà nhất là vui dâng quan trường, lại càng dâng rong-eu nguyên cho có một dối việc thực, một là khuyen khich-ké khác, hai là chiêu tuyt những điều họ hàng lâu nay cho người nam là, thô mác từ trong mong mâu vẫn chưa được thấy. Vày anh em em hãi ni có nghe thấy được việc gì xuất sắc, xin kẽ rõ công việc có thực trạng, có chứng cứ, bản báo vẫn nhúng ngòi bút mà đợi.

TIẾNG-DÂN

cho phan uu thang, hòa-binh mà cần có vò-trang, những lùn kich mau song xuong nui, lùn luot mà dien mai tren/mot trai dat nay, nhau-hoa! nhau-hoa! gồm ghe thay, mà cũng tham hoi thay! Cai bien tram tuan, lop mai ma chua thay hang, những nhau-hoa xung la nhau-dao la bac-ai trong the-gioi co thay the ma danh long duoc khong?

T. S. Th.

VĂN ĐỀ NƯỚC MÃM

(Tiếp theo)

II) Sự buôn bán nước mắm.
— Nước mắm là một sản vật chỉ tiêu thụ trong nước. Trong khi Âu-chien vì có linh ta sang Pháp, bây giờ vì có lao động ta di Nouvelles Hebrides nên nước mắm có xuất cảng ít nhiều, nhưng chỉ một số rất nhỏ thôi. Nói về việc tiêu thụ nước mắm trong nước, nên phân biệt phía trong và phía ngoài.

Ở phía trong, số nhiều nước mắm Phan-thiet, Mui-ne, Phan-ri, Giuong, v.v. đều chờ vào bán tại Saigon. Đến Saigon thời thường thường bán cho khách trù. Khách trả lại dem bán cho lục tinh. Nước mắm Phu-quoc cũng thế: chỉ trả một số dem bán thẳng trong mấy tinh phía tây Nam-ky, còn bao nhiêu cũng chờ bán tại Saigon. Saigon là thị trường nước mắm ở phía trong, mà khách trả là hàng người mồi dong trong thị trường ấy. Gần đây, các nghiệp chủ Phan-thiet có lập hội để tìm cách traub « mồi dong », và dê bò vả thị giá của nước mắm; nhưng cũng chưa có hiệu quả bao nhiêu.

Ở phía ngoài thời Nam-dinh và Hanoi là thị trường nước mắm. Số nhiều nước mắm Quang-binh, Ha-phu, Nghe-an, Thanh-hoa và many bán ở vò mua.

Một năm số nước mắm chế tạo ra trong nước được bao nhiêu? Chỉ một mình tỉnh Bình-thuan, theo lóng kẽ năm 1925, thời có 638 nghiệp chủ, làm được 1525 thùng lòn và 7759 thùng nhỏ, dem bán tại Saigon 40.618.160 lit, trị giá từ 2.600.000 đến 4.100.000\$.

III) Cách chế tạo nước mắm.

— Cách chế tạo nói đây là cách

ông cha ta lai xưa truyền lại;

hiện nay, các nghiệp chủ nước

mắm trong nước vẫn làm theo cách

kyi chung một tiếng như sau này :

Làm nước mắm phải có cá và muối.

Cá thường dùng là cá cơm,

cá nục, cá trích và cá mồi.

Ai cũng biết rằng nước mắm

ngoài Bắc khác nước mắm trong

Nam. Ngoài Bắc, nước mắm đặc

và đặc trưng là nước mắm.

Như thế là vì trong Nam làm nước mắm

chỉ có cá và muối; còn ngoài Bắc

là nước mắm, không phải chỉ có

cá và muối mà thôi, lại còn có gạo

rang nua; có thêm gạo rang vào

như thế gọi là « thính ». Ở Bắc,

dùng cách thính là vì cá nêu

phải làm chát-bò才行

(chát-bò tức dạm chát).

Cách làm nước mắm phải có cá và

muối. Cá thường dùng là cá cơm,

cá nục, cá trích và cá mồi.

Ai cũng biết rằng nước mắm

ngoài Bắc khác nước mắm trong

Nam. Ngoài Bắc, nước mắm đặc

và đặc trưng là nước mắm.

Như thế là vì trong Nam làm nước mắm

chỉ có cá và muối; còn ngoài Bắc

là nước mắm, không phải chỉ có

cá và muối mà thôi, lại còn có gạo

rang nua; có thêm gạo rang vào

như thế gọi là « thính ». Ở Bắc,

dùng cách thính là vì cá nêu

phải làm chát-bò才行

(chát-bò tức dạm chát).

Cách làm nước mắm phải có cá và

muối. Cá thường dùng là cá cơm,

cá nục, cá trích và cá mồi.

Ai cũng biết rằng nước mắm

ngoài Bắc khác nước mắm trong

Nam. Ngoài Bắc, nước mắm đặc

và đặc trưng là nước mắm.

Như thế là vì trong Nam làm nước mắm

chỉ có cá và muối; còn ngoài Bắc

là nước mắm, không phải chỉ có

cá và muối mà thôi, lại còn có gạo

rang nua; có thêm gạo rang vào

như thế gọi là « thính ». Ở Bắc,

dùng cách thính là vì cá nêu

phải làm chát-bò才行

(chát-bò tức dạm chát).

Cách làm nước mắm phải có cá và

muối. Cá thường dùng là cá cơm,

cá nục, cá trích và cá mồi.

Ai cũng biết rằng nước mắm

ngoài Bắc khác nước mắm trong

Nam. Ngoài Bắc, nước mắm đặc

và đặc trưng là nước mắm.

Như thế là vì trong

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

việc cho phi-thường vĩ-dại dè mua lại cảm-tinh của nhân-dân! Nhưng cái việc vĩ-dại ấy làm sao mà có được! Cái kẽ-hoạch định đem 20.000 lao động thất nghiệp sang Ga-nă-dai đã bị dư-luân công kích, diều-ước hãi-quân kỵ cùng nước Pháp lại làm cho dư-luân di-địch rã-kịch liệt nứa, như vậy thì tình thế đang Bảo-thủ cù-mỗi lúc mỗi ngày thêm.

Song, xét việc thê-jời ta phải xét thực-trạng chứ không bằng theo danh từ. Đầu-dâng Lao-dông nước Anh có lén-thay-dâng Bảo-thủ mà cầm quyền thì chỉ có thể gọi là rã-kịch lưỡng-cô dồi-vai-thoi, vai-tuồng cù-vi như một anh-kép già-mặt nhăn-giọng vữ, còn vai-tuồng mới thi như một cù-dao non-mát-liek-một-cười. Anh-kép già-dâng không-thể-thương-ai, và không-sai-thương được, nhưng cù-dao non-kia dà-dà mà chung-tinh với ai-dâu!

Ngô-nhan

CHUYỆN LÀ

MỘT NGƯỜI CA NHÌ NHẬT-BẢN
(Tiếp theo)

Cách 40 năm về sau, ở Kinh-dò có ông Hy-ra-la là thầy-bội họa-trú danh-trong-nước. Nhà-của trang hoàng, mòn-dé đang-dâc, thiên-hạ ai-cũng-kinh-phục. Một-hôm, có một bà-lão, ăn-mặc-rách-rưới như ăn-mây, tay-xách-một-cái-gói, chống-gậy-dến-trước-nhà-ông. Bà-lão-xin-vào-rõ-mắt-ông. Người-canh-của-thấy-rách-rưới-không-chu-vào. Bà-lão-nói-mãi, người-canh-của-vào-thura, ông-cho. Bà-lão-di-vào, thấy-ông-thì-quí-xuống-và-lay-và-nói « thura-ngài... » Nhung-ông-Hy-ra-la-vừa-rghe-giọng-nói-bà-lão-thời-dùng-dây-liên, dù-bà-lão-lên, mà-than!

« Ông-tôi-nhớ-rồi, tôi-nhớ-lại-cái-giọng-thanh-tao-rồi, tôi-nhớ-cáu-chuyen-bốn-mươi-năm-về-trước-trong-cái-lieu-tranh-giữa-nút-rồi. Thưa-bà, tôi-không-phải-ké-bạc-nghia, thê-mà-không-nhin-duoc-bà-lien, thiết-cam-chiu-lỗi. »

Ngoi-một-chiap, rồi-bà-lão-nói:
« Sau-khi-Ngài-gặp-tôi-dó, tôi-phai-gian-nan-khon-khô-không-thê-ké-xiết. Nhung-chi-có-một-dieu-lam-cho

CÁI NGHĨA ĐÒI NGƯỜI

(XÃ-HỘI TIỀU-HUYỆT)

Tác-giả: MARCELLE TINAYRE

Dịch-giả: HOA-TRUNG

80 52

CHƯƠNG HÀM HAI (tiếp theo)

Tôi-viết-thơ-cho-bà-Mạc-bối, báy-tổ-nổi-lòng-cho-bà-đáy-hiệu. Thê-nhung-bà-Mạc-bối-có-hiệu-gi-dâng, bà-đáy-trâ-lời, lại-dâng-lời-cho-tôi, cho-tôi-là-kieu-ngoi, là-vô-tinh. Bág-giờ-tôi-mới-hiểu-rằng-bà-Mạc-bối-lại-nhận-nghia-hai-chữ-đáy-tinh, và-hai-chữ-hôn-phai-một-cách-khác. Bà-đáy-chia-cái-ánh-huống-của-nền-giáo-due-xưa, cho-rằng-dân-bà-phai-tôn-kinh-phuc-lặng-dân-ông-bối-vì-dân-ông-là-dân-ông, cũng-một-người-đáy-má-khi-thi-nóng-nia-là, khi-thi-áp-bép-là, thê-nào-là-cũng-phai-chia. Nhung-kieu-má-tôi-cho-là-lòng-lôn-trong-nhân-cach, là-linh-cảm-chinh-dâng-là-bà-đáy-cho-là-linh-kieu-ngoi,

tôi-rất-buồn-là-từ-mười-năm-lại-nay, tuối-già, sức-yêu, không-thể-mùa-duoc-như-trước-nửa-dè-lam-vui-cho-vong-linh-linh-nhân-tôi. Tu-khi-đáy-dến-bây-giờ, tôi-chỉ-muốn-một-việc, là-tìm-một-người-thợ-vẽ, tuu-về-hình-tôi, để-dùng-bình-ma-thé-xác-trong-sự-thờ-phụng-vong-linh-tinh-nhau-tôi. Nhưng-tôi-không-muon-thuê-những-người-thợ-tầm-thương. Mấy-lâu-nay-hỏi-mãi-moi-biết-dược-tiếng-Ngài. Bây-giờ-dến-day, ai-ngòi-giáp-dược-người-quen-biết. Nhịt-là-có-tôi-đi-giúp. Vây-tôi-xin-đáy-về-cho-tôi-một-cái-hình. Nhưng-nếu-Ngài-về-dược-như-khi-tôi-còn-trẻ, như-khi-Ngài-mời-giúp-tôi-lần-thứ-nhau, thời-mới-muon-nguyễn-tôi. Tôi-của-rồi-chỉ-còn-có-cái-ao-mùa-này(bà-lão-vừa-nói-vua-mở-cái-gói-rà-là-cái-ao-khi-xua-tôi-mặc-dé-mùa-trúc-bàn-thờ-tinh-nhân-tôi), xin-kính-Ngài-dè-gọi-chút-lè-mọn. »

Ông-Hy-ra-la-trả-lời-rằng:

Tôi-bây-giờ-giáp-dược-nhịp-giúp-bà-chút-việc, thiết-lấy-làm-hán-hạnh-lâm. Vây-bà-cứ-yêu-tâm, tôi-xin-hết-sức-làm-y-long-sở-nguyễn-bà. Còn-cái-ao-này-bà-cho-thì-lời-xin-lành. »

Cách-it-bóm-sau-ảnh-về-xong-bà-lão-dến-lấy, ông-Hy-ra-la-dưa-lienda-biếu-bà, bà-không-chiu-nhận-mà-nói: « cảm-ơn-ngài, thê-này-là-mẫu-nguyễn-tôi-rồi. Tiễn-bạc-làm-gi-nữa! » Ông-tôi-ý-muốn-dến-nhà-bà-thám-bà, nhưng-bà-không-bằng-lòng-rồi-biết-mà-dì. Bà-lão-vừa-ra-di-thời-ông-Hy-ra-la-cho-người-theo-dò, ý-muốn-biết-nơi-bà-ở, dè-sai-lím-cách-giúp-dù-bà. Ngày-mai, biết-dược-nơi-bà-ở, ông-Hy-ra-la-càng-với-một-người-dé-từ-dến-thâm. Đến-nơi, thấy-một-cái-lều-tranh-lại-rách-rưới-hơn-cái-lều-khi-truoc. Gỗ-cửa-mái-không-thay-trả-lời, bên-xô-cửa-bước-vào. Vào-thời-thấy-bà-lão-dâng-chết-trên-giường. Trước-bàn-thờ-cây-huong-còn-chay. Bên-cạnh-bàn-thờ-có-treo-bức-ảnh.

Ôi!-tinh-há-chi-rieng-cho-ké-lieu-cao-gác-rộng, chia-ở-chỗn-nhà-dát-lieu-tranh-không-có-ái-tinh-hay-sao?-tinh-há-chi-rieng-cho-khach-hào-hoa-phong-nhã, chờ-những-ké-bị-canh-ngo-mà-phai-doa-vào-cái-cánh-ký-nú-cá-nhì-không-biết-ái-tinh-hay-sao?

Hay-chuyen

VIEC TRONG NUOC

THANH-HOA

Cùng-mấy-ông-chú-xe-đ-tô.

Con-dường-quan-lộ-từ-tỉnh-Thanh-Hoa-lên-Quảng-Hoa-rất-nhẹ-bép-mà-lại-phải-quan-nhiều-dù, nên-xe-camion-không-di-dược, chỉ-nhưng-xe-nhỏ-là-di-dược-thôi, mà-con-dường-này-hành-khách-lại-rất-dòng, chẳng-kém-gì-đường-di-Bài-thượng... Vì-thế-cho-nên-các-ông-chú-xe-đ-tô-làm-lâm-diệu-rất-khiêm-tiển... một-chiếc-xe-con-dé-trên-mui-có-10-hoặc-15-chỗ-ngồi, mà-các-ông-nhết-có-trên-20-người. Khách-ngồi-trong-xe-ngo-như-dàn-ech-nâm-trong-giờ.

Nhân-tiễn-lôi-nói-luôn-dến-mỗi-lệ-này-nữa, các-ông-cũng-nên-dòng-thời-trừ-khứ-di. Họ-làm-công-của-các-ông-phần-nhiều-có-tinh-rắc-rồi-quá, không-nói-nhưng-sự-ho-hac-dâi-hành-khách-khi-làm-lộ, họ-lại-xú-với-khách-một-cách-vô-dạo-và-khô-quá; chính-bàu-tôi-dược-tuý, một-hom-cũng-chuyen-xe-di-Quảng-Hoa, có-mấy-người-con-gái-cũng-di. Họ-họ-thu-xép-cho-khách-dàn-ông-ngồi-về-phía-sau-xong-dâng-dó-rồi, họ-bảo-mấy-người-con-gái-ngồi-về-phía-trước, một-bên-anh-chausseur-một-bên-bàu-nhilde, còn-mấy-người-con-gái-thì-ngồi-giữa... Đến-khi-xe-chạy, bên-này-chú-chausseur-chen-vào, bên-kia-chú-alde-ăn-lại, dè-chọc-mấy-người-con-gái, rồi-não-cười, não-lắc, làm-cho-mấy-người-con-gái-phai-thien, dò-mặt-ja-tai... mà-hành-khach-phản-dòng-ai-cũng-tíc-gián, mãi-dến-lúc-có-người-dung-lên-khuynh-nhù-các-chú-mái-thoi... ấy-dó-bọn-làm-công-của-các-ông-dối-với-hanh-khách-như-thê-dó, mà-dó-mái-là-một-sự-mát-tôi-dược-thay, chư-còn-biết-bao-nhiều-sự-khác-nữa. Thật-là-không-nhưng-họ-kinh-thi-hanh-khách, mà-họ-coi-tinh-menh-uot-song-ké-ngồi-trong-xe-chang-ra-gi-cá. Up-xe, truot-xe, rời-xe, nguyên-nhân-cũng-là-đó-cá. Các-ông-nên-coi-chung.

Nhân-dao, công-tâm, tôn-trọng-tinh-menh-ké-khác, phép-lịch-sự, những

hành-như-thê-tinh-thân-tôi-cũng-hơi-yen-larg. Bác-tôi-có-dè-lai-máy-quyền-sách-chit-Pháp-và-chu-Latinh, may-mà-chuot-không-gân-mắt-Nhưng-sách-ấy-là-sách-tôi-hết-hay-truoc. Dém-nào-tôi-cũng-dem-sách-truoc-để-hồi-tuồng-lại-nhưng-mỗi-cảm-xúc-lúc-thieu-thoi. Nhưng-không-mấy-chép-thì-tôi-thấy-rằng-sức-tôi-không-dương-dược-nữa, nghị-lực-tôi-càng-ngày-càng-kém-dần.

Mùa-dông-gắn-hết, tôi-ngồi-trong-phong, gân-cáu-sô-có-treo-màn-sua-xanh-lợt, tôi-trong-ra-ngoài-thì-mưa-mù-ché-tôi-cá-giờ, ngoài-vườn-không-còn-một-cái-hoa-nào, cón-cây-cót-ngay-thuờng-tuoi-tot-như-thê-má-bág-giờ-xem-ra-ub-giới-thâm-sầu. Nhưng-lúc-giờ-ngót-còn-mưa-thì-tôi-ngồi-yen-larg-dè-chờ-xem-cánh-sóc-dài-thoi.

Dùi-mùa-xuân, tôi-di-chơi-trong-trang-dâng-xem-hoa-xuân-mới-nở. Một-trái-tuoi-chia-dung-dược-lô-sáng, nhưng-thôi-là-một-trái-mùa-xuân, không

dều-ký-cao-xa-quá-tôi-chua-dám-nói-với-các-ông; nay-tôi-chỉ-nói-cho-các-ông-biết-rằng: các-ông-phai-bỏ-lòng-tham-lam, dừng-ham-cái-lợi-trước-mắt-và-phai-râu-bảo-bon-chausseur-thê-úao-cho-bọn-ký-bô-cái-thoi-xáu-ký-di, có-thể-thì-việc-dinh-nghiệp-của-các-ông-mời-mong-phai-dai-dược.

L.C.

NGHỆ-AN

(DIỄN-CHÂU)

Tiếng-chuông-công-lý

Ai-là-người-có-dọc-mấy-lời-của-ông-Cửu-Diêm-tù-tang-Yen-lý-dâng-ở-bao-T.D. số-112-cái-lại-bài «-án-mạng-bị-tầm»-của-tôi-dâng-ở-số-96-chắc-cũng-có-lòng-mong-dại-bài-trả-lời-của-tôi, dè-cho-rõ-lẽ-phai-chang.

Điều-kéo-dau-quâl-nên-vợ-

Đương-rằng: «-thầy-có-chuộc-60-quan...»-Đương-nghĩ: ruồng-bán-50-quan, mà-nay-thay-cho-chuộc-60-quan-là-không-có-lý,nên-Đương-không-chuộc. Cửu-Diêm-lèn-sai-người-nhà-một-mặt-thì-bô-Đương-vào-trong-nhà-ngoài, đóng-cửa-lại, một-mặt-thì-kéo-vợ-Đương-ra-ngoài-đường.

Vì-lời-kéo-dau-quâl-nên-vợ-

Đương-phai-truy-thai-ra-một-dứa-con-trai-chết/ngay. Cửu-Diêm-lèn-kết-khâm-thì-thê-này-rồi-cho-người-nhà-Cửu-Diêm-chôn-dùa-bé-ký-di, không-cho-vợ-chong-lên-Đương-biết(vì-lúc-ký-Đương-còn-bô-bô-vào-trong-nhà-ngoài, còn-vợ-Đương-thì-bị-giai-vào-trong-nhà-nuôi-lâm).

Sau-khi-chôn-dùa-bé-xong-rồi-thì-mời-cho-vợ-chong-lên-Đương-rather-nhung-thay-thông-Nhi-dùi-vợ-chong-Đương-phai-về, không-dược-kêu-oan-gì-cá.

Đương-bị-oan-khô-vì-nỗi-ruồng-mắt-người-chết-nên-phai-làm-don-kết-quan-phû, quan-phû-dùi-Cửu-Diêm-ra-thì-châng-biết-làm-sao-Cửu-Diêm-cũng-có-một-hức-khế-của-tên-Lê-Khuynh-bán-cho.

Tuy-thể-mặc-lòng, quan-phû-cũng-không-xét-gì-dến-việc-ân-mạng-và-việc-ruồng-cá!-dùi-chi-bất-lộ-tên-Đương-về-việc-cho-vợ-dến-chuộc-nhà-thay-lợc-dùi-cho-sinh-sự-mà-dịnh-ān-tên-Đương-trung-bát-thập, thực-ngân-tu-thập-nguyễn(dâng-80-giây, cho-chuộc-40\$.)

Đương-bị-nhiều-diem-oan-ur-quâ-nen-phai-kêu-tinh. Hiện-nay-các-quan-tin-còn-dương-cửu-xứ, chưa-xin-lê-nào!

Vì-tên-Đương-kêu-nài-mãi-nên-hôm-trước-các-quan-tinh-có-doi-hào-ly-làng-Yen-lý-vào-hồ-sô-truong-dac-năm-Thành-Thái-17, song-lý-truong-Trần-Loan(là-thông-gia-với-Cửu-Diêm) và-huong-ho-Lê-Chinh-khai-rằng-sô-đây-mãi-di-dâ-lâu, duy-chi-dưa-sô-dac-trong-niên-hiệu-Duy-Tân-ra-trinh-thoi(nghien-truc-lý-truong-Trần-Loan)có-khai-ở-pu-rông-trong-sô-truong-dac-năm-Thành-Thái-17, ruồng-đây-là-của-nhà-tên-Đương, châng-biết-vì-sao(?)-nay-lại-mạo-cự-với-quan-tinh. Việc-đây-là-nghé-&-cự-lý-truong-Trần-Yen. Côn-huong-ho-Lê-Chinh-là-người-giữ-sô-đây-trong-mấy-năm-trước-thì-lại-khai-rằng-sô-đây-dâ-giao-cho-Lý-truong-truoc-là-Trần-Yen-và-Cửu-Diêm-rồi-vì-Cửu-Diêm-là-viên-mục-trong-làng-song

Trần-Yen-lại-chối:sô-đây-còn-ở-nơi-Lê-chinh.

Ấy, việc-sô-truong-dac-năm-Thành-Thái-17-lòng-tùng-như-thê-là-còn-chiếu-khô-ra-thì-khê-bán-cho-cha-tên-Đương-vẫn-dâng-chub-của-Lê-khuynh. Tuy-khê-của-cha-tên-Đương-làm-năm-Thành-Thái-12, mà-khê-của-Cửu-Diêm-là-làm-năm-Thành-Thái-11, song-dâng-tây-tu-cân-ở-khê-Cửu-Diêm-không-dâng-lâm.(tù-cân-ruồng-đây-tu-mây-lâu-nay-vẫn-không-thay-dâi).

Ấy, công-việc-như-thê-cù-lý-tinh-mà-nói-thì-thì-Đương-là-hoc-trò-Cửu-Diêm-và-thùy-tìn-là-cha-là-cái-cuong-thuong-tôi-cù-song-con

HỘI TRUNG-KÝ CÔNG-SHƯƠNG LIÊN-HIỆP

Một-nhóm-dai-hội-dâng-thanh-lèp

Kinh-mời-các-người-cô-dâng.

Chiếu-theo-Diêu-lộ-Hội, khoản-thứ-40, nói-về-Dai-Hội-Dâng-thanh-lèp;

Hội-dinh-dến-ngày-chủ-nhật-9-Decem-ber-1928-lúc-là-10h-23-tháng-10-năm-Mậu-thìn, họp-Dai-Hội-Dâng-thanh-lèp-tại-nhà-Hội-ở-phố-Ngô-tu-cây-thông(rue-Général-Franchet-d'Esperey)-và-Tourane.

Vậy-xin-kinh-mời-Ngài-dùng-5-giờ-sáng-dâng-đây, dâng-dự-Dai-Hội-Dâng-thanh-lèp-quyết-nghị-nhưng-vẫn-dâng-sau-này:

1) Xét-thực-tò-khai-Hội-dâng-thanh.

2) Xét-lại-bản-dự-thao-Diêu-lộ.

3) Bầu-cử-ban-Tri-ay.

Nếu-Ngài-có-hiện-việc-không-dâng-thanh-thay-thay-một-việc-và-công-nhà-ký-vào-giờ-giây-góp-theo-trinh-Hội-dâng.

Nay-kinh-mời

Đại-quyền-cho-các-Hội-Viên-Sáng-lèp

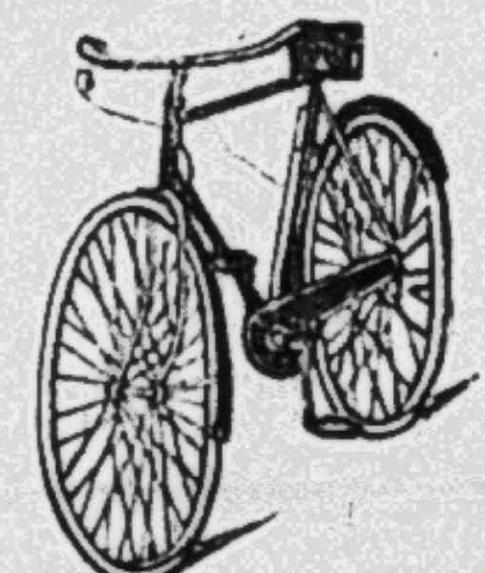
Tourane, le 25 November 1928

VO DOANH GIA

Industriel

Annam Tourane

28 \$00 một

Cycle: HỒNG-BẰNG và LẠC-LỘNG 30\$

Bảo-hành-2-năm.

Gửi-ngay-5-xu-limbre-về-lấy-mẫu-xe.

Maison TRÚC-THÀNH

59bis, Place Neyret. — HANOI

đau của tôi, ngay cũng nên thương... Cứa lấy lý mà bàn, thì trước hết nên truy cho ra cuồn sô trường đại năm Thành-Thai 17 để cho rõ cái tung tích đám ruộng, rồi sau sẽ xét đến cái án mạng đưa bà kia bị chết là bởi vì ai?

Ngô Như

HÀ-TỊNH

(BẮC-THỊ)

Có bồ chí không?

Hôm 13 Novembre, ký giả di qua gare Phùng-công, thấy 2 người đang nói chuyện, người nọ hỏi người kia rằng: «Thầy làng ta có hề chí không?» Ký giả hỏi, họ thuật chuyện thế này.

Tiền chánh làng Bồng-công là Trần-viết-Hồ, năm nay đã nhận học của các xã thôn góp lại để cấp cho hai tên phòng phu ròi (phòng thầy chánh và phòng thầy phó), thê mà thầy không cấp. Tên phòng thầy phó là Đoàn đến xin thầy mãi, mà thầy không cho. Tên Đoàn đã lâm đơn kiện, quan sứ giao cho quan phủ xét, nghe đâu thầy chánh đang dì nói với các lý-trưởng nhà họ khai rằng chưa nộp tiền tư ích cho thầy khôi tội.

Phòng phu là chân tay của thầy mà thầy còn ăn hời như thế, huống chi là Jan trong làng, thời mạc súc thầy khoái!

H. M. B. T

QUANG-BÌNH

(QUẢNG-NINH)

Câu cuyện cấp ruộng cho lính
Mấy lâu nay nghe luồng lý các
làng pháo nón mài về việc quan
sứ cấp lương diện cho lính mìn
khai báo mài mà vẫn chưa xong.

Các xã thôn kêu nài rằng: Chiều theo dụ chỉ năm Duy-tân thứ ba
thi lính mìn và lính đi ngoại quốc
không có lương diện. Vậy nên dân
xin bắt ký lính mìn, dù không có giấy
sức cấp mà tự mình ứng mìn thi khôi
cấp lương diện. Thế mà quan có
cứ giùm với chi đầu? khi thi nói
cái chi ấy là của Thừa-thiên, Quang-
tri, vi họ kêu nén mới có, khi thi
bọn nói phải «liệu» mà cấp cho
bọn....

Cũng một thời lính ấy, khi không
cấp, khi có cấp (lính mìn) trước
không có lương diện, phản xú
kết rõ ràng, cứ mỗi năm mỗi
lần cấp ruộng phiền lụy mãi
mãi. Mong sao chính-phủ lùn tâm
đến việc này, thi hành pháp luật
một cách nhất định thi dân được
nhờ lắm.

TÂN-DÂN

QUẢNG-NAM

(TIỀN-PHÚC)

Nhà bưu điện có biết cho chẳng?

Thường thường xác hạch nhà quan,
phản có thư từ hoặc báo chí, thi
nhà Bưu điện phát về phủ bưu
phủ huyện lại phát cho trạm và tổng
lý đưa về dân gian, nếu kẽ thừa
hành mà làm hết bôn phòn thi cũng
không có đều gì là bất tiện. Khốn
vi mấy bác thừa hành trong nhà
quán, phần nhiều không hiểu luật
về ép nhà Bưu chánh ra thế nào
xem con tem và con dấu đóng trên
bi thư cùng mặt báo, cho là không
quan trọng, không có hiệu lực như
những trát phiến của quan nhà, nên
có ý kinh khi mà sinh ra cái nạn
chém trát vất vả; ký giả xin thuật
một chuyện sau này:

Ở huyện Tiền-phúc, chánh làng
Tiền-giang thường lanh thu báo về
nhà, ai muốn nhận thi đến nhà
nhận, chứ không cho đi phát.
chính ký giả mội đội thi tới nhận
thì thấy báo năm ba số dồn lại,
còn thu thi có cái bì bóc ra, có mồi
số báo nào thi nói gửi cho người

kia người nọ, thật lôi thôi lắm. Ký
giả đã gặp nhiều người cũng nói
như thế.

Ú-xứ nhà quê và sự buôn bán
hang hóa và tin tức bỗn hoạn, trong
cái thư cùng tờ báo như trời hạn
trong mưa, mà bị cái nạn chém trát
và thất lạc, thật là thiệt hại cho nhân
dân lắm. Vậy xin nhà Bưu chánh lưu
ý mà trả cái tệ đó, thi dân què inoi
khỏi phiền.

Dân trong làng

NINH-THUẬN

(PHAN-RANG)

Câu chuyện thời den

Chiều hôm 14 Novembre nhân
tức chén giời mát mẻ, ký giả rảo
ruotes thông dung, đến một
quảng đường kia, thấy hai
người ngồi trên cái cổng, nói
chuyện với nhau. Một người nói
rằng: «Anh ơi! Tôi bây giờ nghĩ
mà buồn thật, không muốn làm ăn
gi nữa hết! » Người kia hỏi rằng:
«Tại sao thế? » - Tôi không giấu
chí anh, hôm trước tôi có rước thầy
bói về nhà xú què, thầy đoán chắc
rằng: Tôi năm nay không hợp, nên
đen lâm, dù có làm ăn vẫn vất vả thế
nhưng tôi cũng chả nén thân, đợi qua
sang năm kia, làm ăn mới có thể
phát tài. - Anh nói tôi mới nhớ lại,
cái thời vận của tôi cũng den như
anh, nên tự hôm nào đến giờ, hễ
tôi có đồng nào mà đưa vô song bài
cho thi thua hết cả, tôi giận quá
nên tôi hối quá đì chạy tiền vô
song bài khác, chưa đầy vài giờ,
ma thua hết mấy chục đồng. Anh
ngồi có buồn không?

Nghỉ mà buồn cười, một người thi
tin dị doa, còn một người có bụng
tham ma cũng dò thưa cho hồi vân.
Tâm lý người minh như thế!
Trần-dắc-Nguyên

BINH-THUẬN

(PHU-LONG)

Giành ruộng hương hỏa

Làng Phu-Long có họ Đỗ là một
họ lớn, người đóng cửa lâm, ruộng
hương hỏa dè lại rất nhiều.

Họ Đỗ thường dùng cái thô lực
kim tiền dè ức hiếp dân làng, bọn
đagan đều kinh dè.

Đô chung 10 năm nay, họ Đỗ dã
vi việc ruộng vườn và kiện nhau
với lang, kiện ra đến bộ. Hai năm
nay lại vi ruộng hương hỏa mà Đỗ
kiện nhau với Đỗ, cũng ra đến bộ.

Mời đây vừa lúc lúa chín, một
phe ra gặt, một phe không cho
gặt, thành ra đánh nhau rất kịch
liệt. Làng đến p'an giải nhưng họ
Đỗ không nghe, mấy ông chức việc
xuống ruộng dè can ngăn thi họ Đỗ
bắt trói lại.

Quan phủ đã làm ống-kết rồi
không biết quan sẽ xử ra sao?
Con ma kim tiền đã chọc sẵn đó!

I là tên họ Đỗ tuồng dè ruộng
hương hỏa cho con cháu lây dò mà
hương khói phung thó, nào hay
mấy đám ruộng khốn nạn ấy lại
lâm cho con cháu dám nhau chém
nhau. Hương hỏa mà chí!

Người dì coi

BẮC-KỲ
HÀNỘI

Hội đồng Chính phủ

Buổi sáng ngày 24 Novembre, hội
đồng Chính phủ họp lần cuối cùng,
đã chuẩn y việc mở cuộc công khai
60 triệu để lấy tiêm tiền mà dấp
đường xe lửa, đường đê, đào nòng
giang, v.v.

Hội đồng cũng chuẩn y việc già
thêm một hạn 6 tháng cho các nhà
chủ ruộng Bắc kỳ.

Đúng 12 giờ, hội đồng giải tán.

NAM-KỲ
SAIGON

Hội đồng quản hạt

Ngày 16 novembre là kỷ hội
cuối cùng của hội đồng Quản-hạt.
Trước khi bế mạc, hội đồng có yêu
cầu Chính phủ 36 khoản.

Ký hội năm nay cũng như các
ký hội trước, không có gì khác, là
nên nhớ rằng nghị viên tay đồng
hợp nghị viên là nên đến lúc biểu
quyết thi khi nào nghị viên tay
cũng chiếm phần thắng lợi.

Về vụ Nguyễn-an-Ninh

Gần 200 người bị bắt nay còn lại
1 người

Dù-luân đối với vụ ông Nguyễn-
an-Ninh thế nào, có từ D. P. G. B.
chắc Chánh-phủ và Quan tòa bấy
lâu nay cũng đã rõ được nhiều!

Gần hai trăm người bị bắt, nay
được tha ra còn lại bốn người.
Nói là vỡ tội mà thưa, tại thương,
cho khi bắt có dè dằng quá! Nói
là có tội mà còn giam lại, thi thật
có tội không? Thương ngày ở biêt
chứng nào ra?

Còn ông Ninh? - «Tha bay là
không? » Đì đâu cũng nghe hỏi; dù
luận trong dân gian nhao nhao!
Vậy một thi tha, bài thi trị, quan
lộ vi lương tam vị bỗn phận quyết
cho rồi, không phải dè cho nhiều
nên tôi hối qua đì chạy tiền vô
song bài khác, chưa đầy vài giờ,
ma thua hết mấy chục đồng. Anh
ngồi có buồn không?

..... Như Chánh phủ và quan
lộ co y dè chờ coi thái độ các
hào quoc-đam đối với vụ này thế
nào rồi mới xử, thi bài này hôm
nay cũng là một bài giúp cho Chánh
phủ và quan tòa rõ thêm đường du-
luân vậy.

Chánh phủ nói bài ông Nguyễn-an-
Ninh là vì cuộc tri-an, biêt đâu không
co người nói rằng vì cuộc tri-an,
Chánh phủ nên thả ông Nguyễn-an-
Ninh. Một điều là mong cho án này
cho mau rồi và được thấy chát ánh
sang nhân đạo mà thôi.

Công luận báo 23 November

12 người mới bị bắt thêm, trong
linh cảnh tội nghiệp quá

Lớp ra khỏi cửa ngục, lớp lại bị
dẫn vào, tiếng khóc trong đưa ra,
tiếng khóc ngoài đưa vào, ai nghe
chẳng nát gan chết ruột.

Hội kín Nguyễn-an-Ninh có
không, ai biết, mà người bị bắt dò
co phải toàn là người trong hội kín
không? Oan lâm tội lầm! Mười
phần không chát một, trăm người
không chát có một người biêt đến
tiếng nghe đến tên Lợi là gì!
Oan lâm tội lầm!

Ái quỷ cuộc tri-an của ai, chánh
phủ có quyền bắt cứ bắt, nhưng
xin Cảnh-phủ xét cho rõ ràng
chắc thiết rồi bắt cũng không
muộn mang mất mát dì dâu.

Ôi! làm cách mạng bị bắt, không
làm cách mạng cũng bị bắt, không
nghe không biết đến cách mạng
cũng bị bắt, thế thi nhân dân mới
biết nghĩ làm sao!

Công luận báo 21 November

ĐƯỢC PHÉP KHAI MỎ

Hôm 9 Novembre, quan Toàn
quyền Rebin đã ký mấy tờ nghị
định cho những người có tên sau
này được phép khai mỏ:

A) Ông Lapicque được phép
khai mỏ «Eglantine» diện tích là
195 ha 73 a.

B) Ông Dubois được phép khai
mỏ «Lang-Tieng» diện tích là 600 ha

C) Ông Nguyễn-hữu-Lan được
phép khai mỏ «Song-An» diện tích
là 428 ha 58 a 77 ca.

D) Ông Barondeau được phép
khai mỏ «Julienne» diện tích là 859
ha 96 a 58 ca.

E) Ông Barondeau được phép
khai mỏ «Julies» diện tích là 900 ha.

F) Ông Barondeau được phép
khai mỏ «Porcelaine» diện tích
là 856 ha 13 a 03 ca.

G) Ông Barondeau được phép
khai mỏ «Limoges» diện tích là
900 ha.

H) Ông Barondeau được phép
khai mỏ «Cécile» diện tích là
281 ha 41 a 19 ca.

I) Ông Gache được phép khai mỏ
«Henri» diện tích là 450 ha.

nên một cái cây cao, bóng mái
được.

À-dòng ta, sinh con, mà không
biết dưỡng nuôi con, thật là lỗi tai
những câu như: «Vì bùa học
dưỡng tử nhi hậu già già dà» (Đại-
Học), nghĩa là chưa bù cõi học
nuôi con, rồi sau mới di lấy chồng
ba giờ. Thật là trái ngược hẳn với
cái tư tưởng đời nay: con gái phải
học phép nuôi con, rồi mới di
ra làm mẹ vậy.

Ông Khổng nói câu ấy tuy là câu
tự dưng, nhưng thiên hạ ngày xưa
lại không cho là câu thi dưng, mà cho
là cái thuyết của ông xứng lên,
mà nhâm mật theo lieu. Cho nên
đối với chúng tộc một nước, ông
không thể chối được cái lỗi xứng
ra cái mâu thuẫn, mà đối với đạo
nhà loại, ông cũng không thể
không mang một cái tội «ngô sát».
Vi sao? Vì ông nói thế, nên những
kẻ làm cha mẹ đời sau không chịu
học nuôi con. Con mà không biết
nuôi, thế tất phải mang bệnh nỗi
tội kia, mà thường yêu tú.

Đàn tộc ta, đến nay, mà người
yêu diệu, xứng bõ, vóc liêu, ruồi
duỗi không bay; cung kè văn
chuông, xứng mai minh bạc, trói
gà không nồi, thật Khổng học cũng
phải chịu một phần trách nhiệm.

(Còn tiếp)

T. Ch.

CẨM-TẠ

Thần-mẫu chúng tôi là thế, được
qui ông và qui bà có lòng thương
trưởng mà giáp dữ mọi việc cùng là
đến thăm, di diếu, gói thư chia
buồn, và đưa đám bùa 13 tháng
mười ta (24-11-28). Chúng tôi thiệt
lỗi lòng cảm ơn cái thản tình
của qui ông và qui bà.

Trong khi buôn rau, bồi rồi, có
diễn giơ sơ suất, xin dung thứ, da tạ.

CON TRAI: HỒ-CẨM-VĨNH

ĐÁU: BÀ HỒ-CẨM-VĨNH

CON GÁI: BÀ HỒ THỊ-TẬP

TỰ TƯỞNG MỚI

CHỦ NGHĨA DÂN-QUYỀN
CỦA TÔN-VĂN

BÀI GIẢNG THỨ I

(Tiếp theo)

Phàm những công việc ấy đều
là đảng xã hội cuả trương, muôn
đem ra thực hành ngay, nhưng Ti-si-mach
con mắt thấy xa, đã dem quyền lực nhà nước
lên trước ngay. Lại dem vốn của
nhà nước lâm những đường xe
hỏa, ngân hàng, cùng các sự nghiệp
lớn khác, rồi lấy cái lợi đó mà bảo
hộ họ thuyền, làm cho bọn họ
thuyền cùa nước dè được thỏa lòng
vừa ý cả. Trước kia nước Đức mỗi
năm có mấy mươi vạn thuyền
đi ra ngoài quốc lâm công. Đến khi
cái chính sách kinh tế của Ti-si-
mach đã thành thì không những
thợ thuyền nước Đức không phải
ra ngoại quốc lâm công mà lại có bao
nhieu thuyền ngoái quốc đến làm công
ở nước Đức. Ti-si-mach dùng cá

phương pháp kym đổi đổi chủ nghĩa
xã hội, cái phép ngừa giữ ấy, trong
lúc vò binh mà liệu mãi cái vấn
đề của dân đẳng muôn tranh, dân
đã không có vấn đề gì mà tranh
nữa thi lỵ nhiều không sinh ra việc
cách mệnh, đó chính là cái thủ đoạn
rất cao của Ti-si-mach phần đổi
dân quyền.

Bây giờ cứ cái lịch sử đã trải qua
mọi việc trong dân quyền phát đạt
trên thế giới mà nói: Lần thứ nhất
là cuộc cách mệnh nước Mỹ, những
người chủ trương dân quyền chia
ra thành Cáp-mi-nhĩ-Đồn-tung
Giá-hoa-thần hai phái. Giá-hoa-
thần chủ trương dân quyền dù mục
Cáp-mi-nhĩ-Đồn-chủ trương nhóm
quyền chính phủ, sau thi phải chủ
trương nhóm quyền chính phủ được
thắng, thế là sự ngắn trớ dân quyền
lần thứ nhất.

Lần thứ ba là Ti-si-mach dùng cái thủ đoạn rất
không mà ngần ngừa dân quyền.

Tuy rằng trải qua ba lần ngắn trớ
sự, nhưng dân quyền cũng từ tự nhiên
mà phát đạt, không phải sức người
lắp đặt được, cũng không phải sức
người nòng lèn được. Dân quyền đến
bây giờ đã thành ra cái vấn đề to lớn
của thế giới, những nhà học giả
vô uôn phải cũ, phải mới, đều biêt dân
quyền không thể tiêu diệt được, chăng
qua là trong lúc đang phát
đạt không khỏi có lỗ, cũng như nói
binh dâng lỗ do mà sinh ra lỗ khác
vậy. Sau cuộc Áu châub đại chiến
nước Nga nước Đức hai chánh phủ
chung cùi: 6 đầu bị đánh ngã rẽ,
quyền báu cùi của dân bá cũng đã có
mấy nước tranh được rẽ, cho nên
cái vấn đề dân quyền chỉ là quyền
báu cùi là hết, nên dân không kẽ
sang hay hèn, không kẽ tri hay ngu
ai cũng có quyền báu cùi, thế là
dân quyền dù mục rẽ, đại đến mục
đích chiến ba bốn năm thi lại thế khác.

Dân quyền tuy có trải qua nhiều
diều ngã rẽ, nhưng vẫn cứ phát
đạt không ngừng. Dân nước Thụy-
sĩ mới đây, ngoài cái quyền báu

HỘI VĂN-QUỐC TIẾT-KIỆM

Chi-cuộc ở Phố-Borgnis Desbor-
des Hanoi, kính lời báo

NHÀ THUỐC PHẠM-DOÁN-ĐIỀM Ở TOURANE ANNAM

Là một nhà bào chế rất cẩn thận xin đóng bảo chử ý cho. Có trứ dù các thứ thuốc của danh y bèn tây. Giá phải ! Gửi mau !

tù của có quyền « sang chử » quyền « phuc quyết » nữa, nhân dân đối với quan lại đã có quyền bảo cù thế thi đổi với pháp luật cũng phải có quyền được dựng lập lên và sửa đổi. Pháp luật nào mà nhân dân lấy làm thi có quyền dựng lập, ấy là quyền « sang chử »; pháp luật nào mà nhân dân lấy làm không tiện, thi có quyền sửa đổi, ấy là quyền « phuc quyết »; vậy là dân Thụy sỹ với dân các nước khác có hơn được hai thứ dân quyền, công là ba thứ dân quyền. Một đây những bang về phía tây bắc nước Mỹ, nhân dân lại được thêm một thứ quyền hon dân Thụy sỹ, quyền đó là quyền « bãi miến », nghĩa là quan lại nào mà không iỏi thi dân có quyền truất cách đi. Trong các bang nước Mỹ, cái quyền ấy tuy chưa được phổ thông, nhưng có mấy bang đã thực hành rồi. Thế là được bốn thứ dân quyền: một là quyền bảo cù, hai là quyền « bãi miến », ba là quyền « sang chử », bốn là quyền « phuc quyết ». Bốn quyền ấy mai sau có thể lan rộng ra cả nước Mỹ, hoặc là lan rộng ra cả thế giới. Nếu mai sau thế giới mà mua sắm có dân quyền dù mục thi thi phải học theo bốn thứ quyền ở nước Mỹ, từ bốn thứ quyền ấy mà thực hành, thi cái vẫn dẽ dân quyền có hoàn toàn giải quyết được chẳng. Những nhà học giả dài này thấy nhân dân đã có cái tư tưởng bốn thứ dân quyền ấy rồi, nhưng cũng chưa đem ra mà giải quyết cái vẫn dẽ dân quyền cho xong, họ nói cái tư tưởng ấy mới phát sinh còn phải lâu ngày; tức như dân quyền ngày xưa cũng trải qua mấy vạn năm, quản quyền cũng trải qua mấy nghìn năm, hiện bấy giờ quản quyền ở các nước Nhật bản, Anh-Canada, Ý, đại lợi cũng còn vẫn dẽ. chẳng qua mai sau quáo quyền cũng phải đến tiêu diệt, thô thi cái tư tưởng dân quyền bốn thứ tất cũng đến mấy mươi năm nữa mới thực hiện được, cho nên bấy giờ cũng chưa giải quyết được cái vẫn dẽ to lát ấy.

(Còn nữa)

G. Q. T. X. dịch

Ngày-Tường sang Đức học khoa Cảnh-nông và công nghệ thi có tên đích Tae-ring-Park đã nhận chức lang-trưởng bộ Lục-quân và đã cho thành-tuần Lu-dendorff (tướng Đức) để Nam-tinh để huấn luyện và là-chuẩn-lai Quốc-dân-quân. Năm ngoái cũng đã có lời thỉnh cầu như thế, nhưng Ludendorff từ chối. Nay giờ nước Trung-hoa chưa thong nhất, nên Ludendorff không muốn giúp sức một đảng riêng. Tuy hiện nay chưa tiếp được giấy của Ludendorff trả lời Phòng song-người ta doan rằng nay mai Ludendorff sẽ sang Trung-hoa để báu và vẫn-dâ này.

Mân-chú dối với Nhật bản, — Các nhà đương cục ở Phung-thien hiện đương soạn một bản chương-trình rất rộng rãi về việc mở mang kinh tế ở long-lam-linh mục-dich là chổng lại với các việc mở mang của nước Nhật.

Các nhà đương cục ở Mân-chú đã khuyến khích dân lập một « Quốc-dân-

nguo giao-hội » mục-dich là hợp-vốn

mà lập ra hội-thiết-kế và kinh-khoáng.

(T. N. D. B.)

Võ tuyển-điển

(Tin ngày 24 novembre)

Cuộc đâm phán Hoa-Nhật. — Vì Trung-hoa yêu cầu Nhật phải triết ngay trả báu ở Sơn-dông, nên việc điều-danh của 2 nước phải định chỉ hiện đang tiếp tục thương-nghi và các vấn-đề khác.

(Arip)

Ông Yada iết Thượng-hải. — Ông Yada, tổng-lãnh sự Nhật đã từ Nam-kinh về Thượng-hải Chính-phủ Nhật nhất thiết phải chịu triết trả báu ở Sơn-dông, chắc còn đợi sáu tháng của Trung-hoa trả báu nô.

(Arip)

(Tin ngày 25 novembre)

Bố-đám lịch. — Viện Nội vụ tông trưởng hạ lệnh cho nhân dân từ nay bỏ báu âm-lịch, mà dùng dương-lịch.

Cuộc đâm phán Hoa-Nhật. — Chính-phủ Nhật không chịu triết trả báu ở Sơn-dông, cuộc đâm phán của hai nước phải dih-chi.

NHẬT

(Tin ngày 24 tháng 11)

Anh-Nhật dối với Tàu. — Số Ngoại giao tuyên bố rằng việc Anh-Nhật cùng nhau triết trả báu ở Sơn-dông, chắc còn đợi sáu tháng của Trung-hoa trả báu nô.

Các báo-dâng những bài-thết dài nói chob sách của Nhật ở Tàu như thế là tràn báu lâm

(Arip)

(Còn nữa)

G. Q. T. X. dịch

AU-CHÂU

PHÁP

(Tin ngày 24 tháng 11)

Văn-dê luong-bông. — Hè-nghi-viên đã quyết nghị tăng ngạch tuổ bông của Tông-thống lên đến 3600000 phat-lang, tuổ bông các ông long-trưởng các bộ lang đến 180000 phat-lang, tuổ bông các ông thứ trưởng 75000 phat-lang.

Tin quan-toan quyền Pasquier. — Ngày 30 November, quan Toàn quyền Pasquier đã đập lầu d'Artagnan để sang Đông-dương.

ĐỨC

(Tin ngày 25 tháng 11)

Công-sứ Đức ở Moscow. — Chính-phủ Đức cử ông Dirksen sang làm công sứ nước Đức ở Moscow.

ÚC CHÂU

(Tin ngày 24 tháng 11)

Đại-công — Bons-prix-thuya & Melbourne. — Các công-nghiệp vào nhà-ban-thu không vào công-bội và nhà-máy người-quản lý các hàng-hàng-công-ty.

Tướng Ludendorff có sang Trung-hoa-khon. — Cố tin rằng chàng trong một thời kỳ 30 viễn-tưởng của Phùng-

CATALOGUE

năoi

1928 — 1929

Bản-hiệu mới in song quyền catalogue, vậy các ngài ô-xa cần-dung đến hàng-làm-quà v.v. dịp đầu-năm-lý này hoặc sắm đồ nữ-trang, xin cứ viết thư về hỏi-lấy quyền catalogue sẽ được vừa-ý.

Và xin-dinh-thêm 0\$10 tem để-lien-việc gửi-di-hầu các ngài.

LY SENG BAO

Bản đồ vàng-bạc, đồng-bạc, nhôm-kính
42 Phố Hàng-Bồ HANOI

Còn-bach

PHỤ-NỮ TAM-KÝ

Trung-Nam Bao chí cảng-em, Chợ-chợn-trong-dò con-chim-goi-dawn! Đó là Ông Ng. tên-Khai-Biên-chim, vậy ché con-chim-bé-một-ti NAM-KÝ là con-chim-bé.

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

là co-quan-bao-thô LỘT QUYỀN cho ché-chim-hoa già-công-giảm-lây cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết-leo-Hanh-Bắc-ký mà gác-chim-hoa-9-hưởng-ung!

NỮ-GIỚI TỔNG-THO'

Ché-chim-hoa-9-hưởng-ung cầu-ván-kết-bé của nhà-thi-ết